

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 10/2014 vp

Valtioneuvoston selvitys Suomen johtovaltioroolista YK:n UNIFIL-operaatiossa Libanonissa

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Ulkoasiainvaliokunta on 11 päivänä marraskuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 1. UM 29.10.2014 Suomen osallistumisen jatkamisesta YK:n UNIFIL-rauhanturvaoperaatiossa Libanonissa (UTP 3/2013 vp) puolustusvaliokunnalle lausunnon antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lähetystöneuvos Jonna Laurmaa, ulkoasiainministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Hannu Teittinen, puolustusministeriö
- osastoesiupseeri, everstiluutnantti Kari Kaainen, Pääesikunta.

Viitetieto

Puolustusvaliokunta on aikaisemmin käsitellyt UNIFIL-operaatiota lausunnossaan PuVL 3/2013 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Suomi otti marraskuussa 2013 johtovaltiovas- tuun suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa UNIFIL-operaatiossa Tasavallan presidentin päätöksen 15.3.2013 mukaisesti. Suomalaisten vahvuus nostettiin samalla päätöksellä enintään 350:een henkeen. Suomalais-irlantilaisen pataljoonan kokonaisvahvuus on noin 500 henkilöä. Päätöksen mukaisesti, ja kuten YK:n ja Irlannin kanssa on sovittu, jatkuu Suomen johtovaltio- vastuu 31.5.2015 saakka.

YK on esittänyt Suomelle toiveen jatkaa ope- raatiossa toukokuun 2015 jälkeen. Myös Irlanti on tämän hetkisten tietojen ja suunnitelmien mu- kaan jatkamassa pitkäaikaista osallistumistaan operaatiossa.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ul- ko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokun- ta on käsitellyt Suomen jatkamista operaatiossa ja jatkamiseen liittyviä kustannuskysymyksiä kokouksissaan 6.6.2014 ja 3.10.2014. Sekä jat- kamista operaatiossa että johtovaltioroolia pi- dettiin tärkeinä. TP-UTVA linjasi 20.10., että Suomi valmistautuu jatkamaan osallistumistaan YK:n UNIFIL-operaatiossa vuodella eli 1.6.2015—31.5.2016 saakka nykyvahvuudella suomalais-irlantilaisen pataljoonan johtovaltio- tehtävässä.

Suomen osallistumisen kustannusten lasken- taperusteena on käytetty nykyistä, enintään 350 sotilaan määrää. Suomen osallistumisen jatka-

minen johtovaltiona vielä vuoden eli 1.6.2015—31.5.2016 välisen ajan tarkoittaisi uusia, kehykset ylittäviä kustannuksia ulkoasiainministeriön pääluokkaan yhteensä 18,1 milj. euroa (15,9 milj. euroa vuonna 2015 ja 2,2 milj. euroa vuonna 2016). Puolustusministeriön pääluokan osalta lisäkustannukset yhteensä 15,5 milj. euroa (6,2 milj. euroa vuonna 2015 ja 9,3 milj. euroa

vuonna 2016) on tämän hetkisen tiedon mukaan mahdollista kattaa momentin 27.30.20 vuosien 2014 ja 2015 varalla-kohdan määrärahasta.

Lisäkustannukset sisällytettäisiin vuoden 2015 tulo- ja menoarvion lokakuussa tehtävään täydennysehdotukseen kehyksen ylittävänä esityksenä. Talousarvioesityksen täydennys annetaan eduskunnalle 21.11.2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleisarvio selvityksestä

YK on esittänyt Suomelle toiveen jatkaa UNIFIL-operaatiossa toukokuun 2015 jälkeen. Puolustusvaliokunta pitää perusteltuna Suomen jatkamista johtovastuussa suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa 31.5.2016 saakka. Irlanti on Suomelle perinteinen kumppani aiemmista kriisinhallintaoperaatioista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tietyistä toimintatapaeroista huolimatta puolustusvoimat on ollut tyytyväinen siihen tapaan, jolla suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa yhteistyötä on tehty.

Selvityksessä todetaan, että Libanonin turvallisuustilanne UNIFIL-operaation toimialueella eli Litani-joen eteläpuolisella alueella on säilynyt pääosin vakaana. Valiokunta yhtyy selonteossa ja asiantuntijakuulemisissa esitettyyn arvioon siitä, että UNIFIL-operaatiolla on ollut rauhoittava vaikutus alueen turvallisuustilanteeseen. Valiokunta huomauttaa, että UNIFIL-operaation vaikuttavuutta on tarkasteltava yhdessä UNDOF- ja UNTSO-operaatioiden kanssa. Nämä kolme YK-johtoista missiota ovat tärkeitä elementtejä kansainvälisen yhteisön panoksessa Lähi-idän vakauden ylläpitämisessä. Operaatioiden kautta saadaan aikaan myös kattava tilannekuva siitä, mihin suuntaan alueen turvallisuustilanne on kehittymässä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Syyrian sisällissota näkyy väijäämättä myös Libanonin turvallisuustilanteen heikentymisenä erityisesti sen vuoksi, että Assadin hallintoa tu-

keva Hizbollah on tärkeä voimatekijä Etelä-Libanonissa. Syyrian sisällissodan konkreettiset vaikutukset näkyvät UNIFIL-operaatiossa itäisellä vastuualueella esimerkiksi tienvarsipommeina. Länsi-Libanonissa suomalaisjoukon vastuualueella tienvarsipommit eivät ole olleet ongelma. Suomalaisjoukot ovat omalla toimialueellaan pystyneet suorittamaan normaalipartiointia. Kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne on näkynyt suomalais-irlantilaisen pataljoonan vastuualueella lisääntyvinä levottomuuksina muun muassa alueen pakolaisleireissä. Aina-kin toistaiseksi Libanonin viranomaiset ovat kuitenkin pystyneet nämä ongelmat hoitamaan. UNIFIL-operaatiossa on kuitenkin varauduttava myös turvallisuustilanteen heikkenemiseen nykyisestä.

Suomen osallistumisen sotilaalliset perusteet

Suomen kokonaispanos kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa on tällä hetkellä noin 550 sotilasta, joista Libanon on selkeästi suurin operaatio suomalaissotilaiden lukumäärän ollessa 350 sotilasta. Suomi on osallistunut UNIFIL-operaatioon useaan otteeseen: 1982—2001 sekä vuosina 2006—2007. Nykyinen osallistuminen alkoi keväällä 2012, ja nyt jatkoa haetaan toukokuun 2016 loppuun.

Suomalaisjoukon tehtävät — partiointi, yhteydenpito paikallisiin viranomaisiin ja tiedonkeruu — pyritään suorittamaan yhdessä Libanonin asevoimien kanssa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Libanonin armeija osallistuu noin 10 prosenttiin partioitehtävistä. Valiokunta

pitää tärkeänä, että selvitykseen kirjattu tavoite siirtää alueen turvallisuusvastuu kokonaisuudessaan Libanonin viranomaisille toteutuu.

Selvityksessä ja asiantuntijakuulemisessa UNIFIL-operaation hyötyjä perusteltiin eri tavoin. Ensinnäkin Suomella on johtovaltiona mahdollisuus nykyaikaisen johtamisjärjestelmän testaamiseen ja kehittämiseen. Toiseksi UNIFIL-operaatio antaa kantahenkilökunnalle ja reserviläisille hyvän koulutusmahdollisuuden. Edelleen tuotiin esiin näkemykset siitä, että Suomella on hyvä olla yhdessä kriisinhallintaoperaatioissa isompi joukkokontribuutio, UNIFIL-osallistumisella tuetaan YK-johtoista kriisinhallintaa ja näkyvä osallistuminen YK-operaatioon auttaa suomalaisupseereita kilpailussa YK-operaatioiden johtotehtävistä. Lisäperusteena osallistumisen jatkamiselle on tuotu esiin se, että Suomen leireihin tekemistä infrastruktuuri-investoinneista saadaan enemmän irti pitempiketoisissa operaatio-osallistumisissa.

Valiokunta pitää edellä esitettyjä näkemyksiä perusteltuina kyseenalaistaen tosin sen väittämän, että tehdyt infrastruktuuri-investoinnit olisivat kestävä peruste pidentää operaatio-osallistumisen kestoa, jos muut painavat seikat eivät tätä näkemystä puolla. Vaikka UNIFIL-operaatio ei sotilaalliselta vaativuudeltaan vastaakaan Afganistanin ISAF-operaatiota, aseistettujen partioiden saama oppi haastavassa monikansallisessa toimintaympäristössä parantaa suomalais-

joukon valmiuksia myös kotimaan puolustuksen osalta.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että reserviläiskoulutukseen Suomessa osoitetaan riittävästi voimavaroja.

Muuta

Puolustusvaliokunta kiinnittää huomiota kriisinhallintatehtävissä palvelevan henkilöstön asemaan ja tukijärjestelyihin. Puolustusvaliokunta pitää kysymystä tärkeänä muun muassa siksi, että Suomen osallistuminen kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin perustuu henkilöstön vapaaehtoisuuteen. Valiokunnan mielestä kriisinhallintaveteraanien huolenpitoon liittyvien järjestelmien kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota ja järjestelmien toimivuutta tulee jatkuvasti arvioida. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kriisinhallintatehtävien vaatimustason ja vaarallisuuden noustessa tehtävissä fyysisesti tai psyykkisesti loukkaantuneista kannetaan kuntoutusvastuu ja että valmistelussa oleva kansallinen kriisinhallintaveteraaniohjelma saatetaan valmiiksi mahdollisimman pian.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

PuVL 10/2014 vp — UTP 3/2013 vp

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Niinistö /ps	Tuula Peltonen /sd (osittain)
vpj.	Seppo Kääriäinen /kesk	Eero Reijonen /kesk
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Ismo Soukola /ps
	Thomas Blomqvist /r	Eero Suutari /kok
	Timo Heinonen /kok	Sofia Vikman /kok
	Mika Kari /sd	Tuula Väättäinen /sd
	Esko Kurvinen /kok	Jyrki Yrttiaho /vr.
	Pentti Oinonen /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.